

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора Дорошенко Тетяни Володимирівни
на дисертаційну роботу Ху Тінтін
«Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів
музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами.

В умовах сьогодення пошук нових шляхів і методів удосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є відображенням основних проблем і тенденцій розвитку сучасного суспільства та процесів реформування в системі освіти, зокрема музично-педагогічної. Пріоритетного значення сьогодні набувають питання підвищення загальної культури майбутніх фахівців, їх здатності до досягнення і втілення загальнолюдських цінностей у власній професійній діяльності, що актуалізує проблему формування ціннісного ставлення вчителя музичного мистецтва до художньої культури.

Звернувшись до актуальної проблеми дослідження ціннісних векторів фахової підготовки педагогів-музикантів та спрямувавши свої зусилля на виявлення та оновлення підходів у формуванні ціннісного ставлення учителя до мистецтва, Ху Тінтін переконливо доводить важливість і необхідність формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання, зазначаючи, що тільки той учитель, у якого сформовано ціннісні орієнтири у сфері мистецтва і педагогіки, зможе на високому рівні професійно здійснювати музичне навчання учнівської молоді.

Значущість теми дисертаційної роботи, відсутність системних музично-педагогічних досліджень у цьому напрямку, наявність визначених автором суперечностей та невирішених завдань зумовлюють актуальність і своєчасність

дисертації Ху Тінтін «Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання».

Важливо зазначити, що дисертаційне дослідження Ху Тінтін виконано відповідно до плану наукової роботи кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Теоретико-методичні основи удосконалення підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів наукового пошуку Ху Тінтін підтверджується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його основних позицій, опорою на теоретичні досягнення філософії, естетики, мистецтвознавства, педагогіки та психології, урахуванням провідних тенденцій розвитку сучасного музичного мистецтва.

Мета дисертаційного дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методичних засад формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахового навчання.

Про достовірність та результативність проведеного дослідження свідчить переконливе й логічне поєднання всіх частин роботи: теоретичної, методичної, дослідно-експериментальної.

Зокрема, у дисертації науково обґрунтовано сутність, зміст і структуру феномена «художньо-аксіологічна культура вчителя музичного мистецтва»; виявлено методологічні підходи та основні принципи, що становлять концептуальну основу методики формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва; визначено педагогічні умови, послідовне дотримання яких оптимізує освітній процес в напрямку посилення інтересу студентів до аналітичного осмислення музичних творів та інтенсифікації їхньої ціннісної діяльності в системі сприйняття, інтерпретації музики та встановлення художнього контакту зі слухачами; змодельовано та

експериментально перевірено методику формування художньо-аксіологічної культури, що складається з п'яти груп методів, прийомів, форм навчання.

На ступінь обґрунтованості вказує й організація дослідження, достатній обсяг обстеженого контингенту, тривалість перевірки та позитивні результати впровадження в освітній процес розробленої методики, яка сприяла одержанню достовірних даних, та коректне застосування методу математичної статистики. Висновки роботи обґрунтовані, відповідають поставленим завданням, базуються на результатах проведеного експерименту та висвітлені достатньою мірою.

Також відмічаємо ґрунтовну джерельну базу дослідження дисертантки, яка за різноманітністю, напрямками й обсягом джерел свідчить про належний рівень обґрунтованості наукових положень та отриманих результатів.

Отже, вищенаведене дозволяє вважати наукові положення та висновки дисертації Ху Тінтін обґрунтованими й достовірними.

3. Структура роботи.

Дисертація Ху Тінтін складається з анотацій українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків.

У *вступі* автором обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження; представлено теоретико-методологічну основу та окреслено методи для розв'язання поставлених завдань; висвітлено наукову новизну та визначено практичне значення дослідження; відображено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження та їх висвітлення у наукових публікаціях.

Основна частина дисертації складається із трьох розділів, зміст яких висвітлюється відповідно до визначених завдань, що спрямовані на досягнення мети.

У *першому розділі* дисертації автором було розкрито теоретико-методологічні основи формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Так, з метою визначення сутності, змісту і

структури аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, дисертанткою було здійснено ретельний аналіз категорій «аксіологія», «культура особистості», «естетична культура особистості» у контексті філософського, музикознавчого, психолого-педагогічного знання.

Розкриття характерних рис ключових понять, врахування специфіки професійної діяльності дозволило автору визначити художньо-аксіологічну культуру вчителя музичного мистецтва як інтегровану якість особистості, що передбачає її здатність до всебічного пізнання, інтерпретації і творчого впровадження цінностей мистецтва у виконавській та педагогічній діяльності.

Ретельний аналіз наукових досліджень щодо змісту й структури ключового поняття дозволило Ху Тінтін сформулювати власне розуміння структури художньо-аксіологічної культури вчителя музичного мистецтва, яка представлена автором у вигляді інтегративної цілісності таких взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-пізнавального, аналітико-аргументувального, інтерпретаційно-творчого, комунікативно-трансляційного, рефлексивно-результативного. При цьому дисертанткою справедливо зазначено, що цілісність визначеної структури забезпечується нерозривною єдністю художніх і педагогічних чинників професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.

Значний науковий інтерес представляє *другий розділ* дисертації, у якому в результаті дослідницького пошуку дисертанткою теоретично обґрунтовано методичні засади формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Провідними у дослідженні проблеми формування аксіологічної культури вчителя музичного мистецтва здобувачкою виявлено герменевтичний, культурологічний, професійно-діяльнісний, системний та компетентнісний методологічні підходи, які створюють методологічне підґрунтя системного розвитку психолого-педагогічних, музично-виконавських та естетико-виховних ціннісних орієнтирів навчання.

Визначені у дослідженні принципи формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва (вільного вибору, мобільності, емоційної відкритості, доказовості, суб'єктності) ґрунтуються на

загальних закономірностях мистецької освіти, спрямовані на забезпечення цілісності процесу формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва та підготовку студентів до творчої музично-педагогічної роботи.

Сформульовані Ху Тінтін педагогічні умови, а саме: мотивування студентів до ціннісного осягнення мистецтва; актуалізація аксіологічного потенціалу мистецтва; забезпечення єдності раціональних та емоційних чинників оцінювання мистецтва; діалогізація навчального процесу, спрямовані на посилення інтересу студентів до аналітичного осмислення музичних творів та інтенсифікації їхньої ціннісної діяльності в системі сприйняття, інтерпретації музики та встановлення художнього контакту зі слухачами.

Вагомим здобутком дисертантки є запропонована методика формування художньо-аксіологічної культури студентів, що включає п'ять груп методів, прийоми, етапи і форми навчання, й передбачає вироблення у студентів ціннісних орієнтирів в галузі мистецтва; спонукання студентів до аналітико-ціннісного осмислення та порівняння музичних творів; залучення до оцінювально-інтерпретаційного опрацювання музичних творів; стимулювання студентів до оцінювального самовизначення.

У *третьому розділі*, спираючись на компонентну структуру означеного феномену, дисертанткою було визначено й обґрунтовано критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) та показники, що сприяли виявленню рівнів (високого, середнього, низького) сформованості художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, які відрізнялися здатністю до аналітично-ціннісного пізнання явищ мистецтва, а також вмотивованістю до ціннісного осягнення музики. У процесі проведення констатувального експерименту дисертанткою було виявлено загалом недостатній рівень сформованості у майбутніх учителів музичного мистецтва художньо-аксіологічної культури, що зумовлено домінуванням інформативних методів у практиці навчання, недостатністю уваги до активізації самостійності студентів в оцінюванні й інтерпретаційно-творчому опрацюванні музичних творів, а також

ігноруванням у процесі виконавської підготовки студентів ціннісних чинників їхньої майбутньої педагогічної діяльності.

Цікавим за змістом є формувальний експеримент. Розроблена авторська методика формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання реалізовувалася у три етапи: мотиваційно-пізнавальний, аналітично-творчий, педагогічно-рефлексивний, на кожному з яких дисертанткою застосовувалася відповідна група методів, прийомів, форм роботи.

Особливої уваги заслуговують презентовані дисертанткою результати перевірки ефективності упровадження розробленої методики, порівняльний аналіз яких в експериментальній та контрольній групах виявив позитивну динаміку сформованості рівнів художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання, що підтвердило ефективність розробленої авторської методики та доцільність її використання в умовах фахового навчання студентів мистецько-педагогічних кваліфікацій у ЗВО.

Обґрунтовані й логічні висновки в повній мірі відображають результати проведеного дослідження та засвідчують вирішення поставленої мети і завдань.

Заслуговують на позитивну оцінку укладені Ху Тінтін додатки, в яких містяться розроблені питання та анкети для студентів і викладачів, експериментальні завдання для студентів та приклади їх виконання, аналітико-оцінювальна експертиза, елективний курс «Основи формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва».

4. Наукова новизна отриманих результатів дослідження

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

– здійснено цілісний аналіз наукової проблеми формування художньо-аксіологічної культури вчителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання;

– введено до наукового обігу поняття «художньо-аксіологічна культура вчителя музичного мистецтва», визначено її сутність і зміст; розроблено структуру художньо-аксіологічної культури вчителів музичного мистецтва у складі мотиваційно-пізнавального, аналітико-аргументувального, інтерпретаційно-творчого, комунікативно-трансляційного, рефлексивно-результативного компонентів, що цілісно охоплюють специфіку прояву художньо-аксіологічної культури у професійній діяльності вчителя музичного мистецтва.

Здобутком автора є обґрунтування критеріїв (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) та показників, застосування яких дозволяє схарактеризувати рівні сформованості художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва як необхідної професійної якості.

Вважаємо за доцільне відмітити висвітлені й обґрунтовані Ху Тінтін принципи, педагогічні умови, форми, методи, прийоми, етапи формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, спрямовані на активізацію ціннісного ставлення студентів до музичної і педагогічної діяльності.

Результати аналізу наукових джерел надали автору підстави для уточнення сутності понять «культура особистості», «аксіологічна культура особистості», «естетична культура особистості».

Подальшого розвитку набули теорія і методика професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання.

5. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

Значущість одержаних Ху Тінтін результатів для педагогічної науки полягає у подальшому удосконаленні шляхів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методичних засад формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанного навчання.

Не викликає сумніву й практичне значення одержаних авторкою результатів дослідження, яке полягає у розробленні та впровадженні в практику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва діагностичних засобів та методики формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти, у розробці навчальних і методичних посібників, навчальних програм, методичних рекомендацій з питань формування художньо-аксіологічної культури для викладачів і студентів педагогічних закладів вищої освіти, педагогів-практиків, а також для оновлення змісту навчальних дисциплін «Основний музичний інструмент», «Концертмейстерський клас», «Методика музичної освіти» та забезпечення успішності проведення виробничих практик студентів.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 78-14 від 14. 09. 2023 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 66-н від 09. 10. 2023 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (довідка № 518 від 10. 10. 2023 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 612 від 10. 05. 2023 р.).

6. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Висновки та результати дисертаційного дослідження Ху Тінтін відображено у семи публікаціях, з них 3 статті у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні Web of Science (у співавторстві), 3 публікації апробаційного характеру. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні положення дисертаційної роботи та пройшли апробацію на міжнародних, всеукраїнських конференціях та науково-методичних семінарах.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Позитивно оцінюючи представлену дисертаційну роботу, варто зазначити, що вона є цілісним, завершеним науковим дослідженням теоретичних і

методичних засад формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання. Назва роботи узгоджується з метою, відповідає змісту теоретичної частини та проведеного експериментального дослідження. Загалом зміст дисертаційного дослідження відзначається смисловою завершеністю, цілісністю, чіткістю викладення теоретичних положень, основних понять, емпіричних даних, має науковий характер та прикладне значення. У роботі представлено досить повний якісний і кількісний аналіз результатів експерименту, а сформульовані загальні висновки відображають належний рівень реалізації мети і завдань дослідження, а також вказують на перспективність подальших наукових розробок. Дисертація Ху Тінтін написана грамотно й оформлена згідно з вимогами.

8. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на дискусійні аспекти та висловити зауваження:

1. Цілковитим погоджуючись із логікою визначення послідовності навчальних дій студентів по етапах, запропонованих дисертанткою, зауважимо про сумнівну можливість, на наш погляд, суміщати в одному з етапів (в дисертації він називається «аналітико-творчий») таких протилежних дій, як аналіз і творчість. Вважаємо, що раціональна основа аналітичних дій студентів містить небезпеку стримування дій, характерних саме для творчості, таких як політ фантазії, вільне оперування складовими виконавського процесу, виявлення індивідуального ставлення до музики тощо.

2. При підведенні підсумків дослідження на основі застосування запропонованих дослідницею критеріїв сформованості художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, а саме – мотиваційного, когнітивного, діяльнісного, бажано було б проранжувати ступінь ефективності їх застосування. Який з критеріїв – мотиваційний, когнітивний чи діяльнісний найяскравіше свідчить про сформованість художньо-аксіологічної культури студентів?

3. У вступі дисертації Ху Тінтін наведено прізвища вчених Китаю (Гао Цонжен, Лін Дженган, Лю Цинган, Мінь Шаовей, У Сінмей, Хуан Яцень, Цжао Сяошень, Ші Цзюнь-бо, Ян Яньчі та ін.), роботи яких присвячено проблемам модернізації фахової освіти майбутніх учителів мистецтва. На нашу думку, цікавим був би аналіз підходів китайських учених до вирішення проблеми культурологічного спрямування аксіологічних координат музично-виконавської підготовки майбутніх учителів мистецтва.

4. До провідних принципів формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання дисертанткою віднесено принципи: вільного вибору, мобільності, емоційної відкритості, доказовості та суб'єктності. На наш погляд, доцільно було б включити принцип інтеграції, що засвідчив би наявні в дисертаційній роботі приклади інтегрування знань з різних видів мистецтва у процесі формування художньо-аксіологічної культури.

5. Як відомо, основний «закон» художньої педагогіки – пріоритетність ціннісного естетичного ставлення над розумовим (логічним) осмисленням мистецтва, тому що основу оцінних суджень становить емоційно глибокий відгук на музику. На нашу думку, в структурі художньо-аксіологічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, а також при визначенні критеріїв її сформованості доцільним було б врахування емоційного аспекту.

Зазначені зауваження не применшують концептуальних ідей дисертації і не впливають на загальну високу оцінку наукового дослідження.

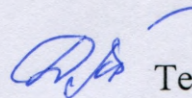
Дисертаційна робота Ху Тінтін є оригінальною працею на актуальну проблему, розв'язання якої становить наукову цінність для мистецько-педагогічної науки.

9. Загальний висновок

Дисертація Ху Тінтін «Формування художньо-аксіологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанного навчання» є завершеним, самостійним дослідженням, яке за своєю актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, аргументованістю теоретичних положень,

висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Ху Тінтін заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

 Тетяна ДОРОШЕНКО

Підпис *Тетяна Дорошенко*
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка *Оксана Сфера*